

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

2 בנובמבר 2015

967

כ' בחשוון התשע"ו

עמוד

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 125) (הסתה לטרור), התשע"ו-2015..... 126

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 123) (הסתה לטרור), התשע"ו-2015

1. תיקון סעיף 2144 – בחוק העונשין, התשל"ז-1977¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 2144 –
- (1) בכותרת השוליים, המילים "או לטרור" – יימחקו;
- (2) בכל מקום, המילים "או טרור" – יימחקו.
2. אחרי סעיף 2144 לחוק העיקרי יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

(ב) בסעיף זה, "מעשה אלימות או טרור" – עבירה הפוגעת בגופו של אדם או המעמידה אדם בסכנת מוות או בסכנת חבלה חמורה.

(ג) פרסום דין וחשבון נכון והוגן על פרסום האסור על פי הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), אינו עבירה לפי סעיף זה.

הערכים המוגנים בכל הפרסומים האסורים כאמור, הם בעיקרם מניעת אלימות או טרור שמקורם בהסתה או באקלים האלים שההסתה יוצרת, שמירה על שיח ציבורי דמוקרטי ובלתי אליים, ושמירת אמון הציבור בהליך הדמוקרטי שבו המאבק הוא רעיוני ומתנהל מתוך דיאלוג ציבורי לא אליים.

האיסורים הקבועים בסעיף 2144 לחוק, נועדו למנוע "זיהום" של השיח הציבורי בביטויי אלימות וגילויי אהדה, שבח ועידוד למעשים כאלה, ולמנוע אווירה המאיימת על החברה ומנהיגיה מפני גיבוש עמדותיהם ומתן ביטוי להן באופן חופשי. חופש הביטוי הוא מאבני היסוד של הדמוקרטיה, אך עם זאת, "חופש הביטוי המובטח לכול ישראל אין פירושו קריאת דרור למסיתים ולמתנכלים מבחוץ ולמחריבים מבית" (בג"ץ 807/78, אהוד עין גל נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות (1979), פ"ד לג(1) 274). מתן היתר, בשם חופש הביטוי, להשמעת ביטויים שייצרו שיח ציבורי אליים, יביא לפגיעה בשיח הציבורי החופשי, ובתוך כך לפגיעה בדמוקרטיה.

כיום, סעיף 2144 לחוק אוסר על פרסום קריאה לעשיית מעשה אלימות או טרור, או דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה אלימות או טרור, תמיכה או הזדהות עמו. נוכח ההצעה לקביעת עבירה ייחודית להסתה למעשה טרור, מוצע לתקן את הסעיף ולהשמיט את ההתייחסות למעשה טרור כך שהסעיף יחול על מעשה אלימות בלבד.

סעיף 2 לסעיף 2144 המוצע

על רקע אירועי הטרור וריבוי תופעות ההסתה מן העת האחרונה ולנוכח מאפייניה הייחודיים של תופעת הטרור כאמור לעיל, הבאים לידי ביטוי בעוצמת הפגיעה שלה ובקושי להיאבק בה בשל היקפה ומורכבותה, מוצע לקבוע עבירה חדשה שעניינה איסור הסתה לטרור

כללי על רקע אירועי הטרור וריבוי תופעות ההסתה למעשי טרור מן העת האחרונה, מוצע להבחין בין ההסתה לאלימות לבין ההסתה לטרור, ולהציב רף נורמטיבי חדש בנוגע להסתה לטרור, המאון בצורה ראויה יותר בין ההגנה על חופש הביטוי לבין הצורך במניעת טרור שמקורו בהסתה או באקלים האלים שההסתה יוצרת.

כיום האיסור על הסתה למעשה טרור קבוע בסעיף 2144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – החוק או חוק העונשין). שכותרתו "הסתה לאלימות או לטרור", שחל גם על הסתה למעשה לאלימות שאינו בגדר מעשה טרור. מוצע לקבוע עבירה מיוחדת להסתה לטרור, תוך יצירת הבחנה בין שני סוגי פרסומים אסורים: פרסום קריאה לעשיית מעשה טרור – שלגביו לא תידרש הוכחת יסוד הסתברותי, לעומת פרסום דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה טרור, תמיכה בו או הזדהות עמו, שלגביו ייוותר היסוד ההסתברותי הקיים בעבירה לפי סעיף 2144 – אפשרות ממשית שיביא לעשיית מעשה טרור.

הצורך בקביעת איסור מיוחד להסתה לטרור נובע מייחודה של תופעת הטרור, הבא לידי ביטוי בעוצמת הפגיעה שלה ובקושי להיאבק בה בשל היקפה ומורכבותה. הצעה לקביעת עבירה דומה לעבירה המוצעת בהצעת חוק זו, כוללה בהצעת חוק המאבק בטרור, התשע"ה-2015 (הצעות חוק – הממשלה, התשע"ה, עמ' 1067) (להלן – הצעת חוק המאבק בטרור), שנדונה בימים אלה בכנסת. כשיושלם הליך חקיקת הצעת חוק המאבק בטרור, יהיה האיסור המוצע חלק ממכלול האמצעים שייקבעו למאבק בטרור במסגרת אותו חוק.

סעיף 1 סעיף 2144 לחוק העונשין, שעניינו הסתה לאלימות או לטרור, קובע כדלקמן:

"הסתה לאלימות או לטרור

2144. (א) המפרסם קריאה לעשיית מעשה אלימות או טרור, או דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה אלימות או טרור, תמיכה בו או הזדהות עמו (בסעיף זה – פרסום מסית), ועל פי תוכנו של הפרסום המסית והנסיבות שבהן פורסם, יש אפשרות ממשית שיביא לעשיית מעשה אלימות או טרור, דינו – מאסר חמש שנים.

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשע"ה, עמ' 200.

- (1) מפרסם קריאה לעשיית מעשה טרור;
 - (2) מפרסם דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה טרור, תמיכה בו או הזדהות עמו (בסעיף זה – פרסום מסית), ועל פי תוכנו של הפרסום המסית והנסיבות שבהן פורסם, יש אפשרות ממשית שיביא לעשיית מעשה טרור.
- (ב) פרסום דין וחשבון נכון והוגן על פרסום האסור על פי הוראות סעיף קטן (א), אינו עבירה לפי סעיף זה."

ד ב ר י ה ס ב ר

ובמסגרתה ליצור הבחנה ברורה בין פרסום קריאה לעשיית מעשה טרור ובין פרסום דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה כאמור, תמיכה בו או הזדהות עמו.

כמו לגבי כל העבירות הקבועות בסימן א' לפרק ח' בחוק העונשין, בהתאם לסעיף 144 לחוק העונשין, גם כתב אישום בעבירה המוצעת של הסתה למעשה טרור יוגש רק בהסכמה בכתב של היועץ המשפטי לממשלה.

לסעיף קטן (א)

על פי המוצע בפסקה (1), לצורך הרשעה בעבירה של קריאה לטרור, לא תידרש הוכחת יסוד הסתברותי של אפשרות ממשית שהקריאה תביא לעשיית מעשה טרור (כפי שנדרש בעבירת ההסתה לאלימות בסעיף 2144 לחוק), ודי יהיה בעצם הקריאה כדי לאפשר העמדה לדין. זאת משום שעצם הקריאה המפורשת לביצוע מעשה טרור, על מאפייניו החמורים, מהווה מעשה חמור שאין להתירו ושעלול ליתן לגיטימציה לטרור.

האיסור על פרסום דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה טרור, תמיכה בו או הזדהות עמו כנוסחו בפסקה (2) המוצעת, נועד לאסור על פרסום אשר על פי תוכנו או הנסיבות שבהן פורסם עלול להביא לידי עשיית מעשה טרור. מאחר שאיסור זה אינו מתייחס לקריאה מפורשת לטרור, ונוכח פגיעתו האפשרית בחופש הביטוי הלגיטימי, וכן בהתחשב במעמדו של חופש הביטוי כעיקרון יסודי בחברה הישראלית – מוצע לקבוע לגבי חלופה זו את המבחן ההסתברותי הקיים היום בעבירה לפי סעיף 2144 לחוק, כך שהאיסור יחול רק לגבי פרסום שיש אפשרות ממשית כי על פי תוכנו או הנסיבות שבהן פורסם, הוא עלול להביא למעשה טרור.

יצוין כי בשנת 2006 הוגשה הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 91) (איסור קריאה והסתה לאלימות), התשס"ו-2006 (הצעות חוק – הממשלה, התשס"ו, עמ' 438) (להלן – הצעת

החוק משנת 2006), שבמסגרתה הוצע לתקן את סעיף 2144 לחוק ולקבוע, בין השאר, כי פרסום קריאה לעשיית מעשה אלימות או טרור יהיה אסור בפני עצמו ולא תידרש הוכחת אפשרות ממשית שהפרסום יביא לעשיית מעשה אלימות או טרור. הצעה זו עברה קריאה ראשונה בכנסת ה'17 אך לא קודמה בסופו של יום. הצעה דומה נכללה גם במסגרת תזכיר חוק העונשין (תיקון) (איסור קריאה והסתה לאלימות או לטרור), התשע"ה-2014, שהופץ בידי משרד המשפטים בחודש דצמבר 2014.

יודגש כי לעומת הצעת החוק הנוכחית, שעניינה שינוי המצב הקיים ביחס לפרסום הנוגע למעשה טרור בלבד, הצעת החוק משנת 2006 והתזכיר האמור משנת 2014 התייחסו לפרסום הנוגע הן למעשה אלימות והן למעשה טרור.

במסגרת הצעת החוק משנת 2006 הוצע גם לשנות את המבחן ההסתברותי הנדרש מכוח סעיף 2144 לחוק גם ביחס לפרסום דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה אלימות או טרור, תמיכה בו או הזדהות עמו, ולקבוע כי מספיקה אפשרות סבירה שפרסום כאמור יביא לעשיית מעשה אלימות או טרור, ולא אפשרות ממשית לכך.

נציין עוד כי גם בהצעת חוק המאבק בטרור, הוצע לקבוע לגבי הרכיב של פרסום דברי שבח, הזדהות, תמיכה או עידוד בקשר למעשה טרור, יסוד הסתברותי של אפשרות סבירה שהפרסום יביא לביצוע מעשה טרור או לביצוע עבירת אלימות.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי פרסום דין וחשבון נכון והוגן על פרסום האסור על פי הוראות סעיף 2144א(א) המוצע, לא יהווה עבירה לפי סעיף זה. זאת כפי שקבוע כיום בסעיף 2144ד(ג) וכפי שמוצע גם במסגרת הצעת חוק המאבק בטרור בהקשר זה.

